

הערכה אסטרטגית לישראל
STRATEGIC ASSESSMENT for ISRAEL
— 2021 —

אתגרים אסטרטגיים לישראל והמלצות למדיניות עדכון מיוחד לנשיא המדינה

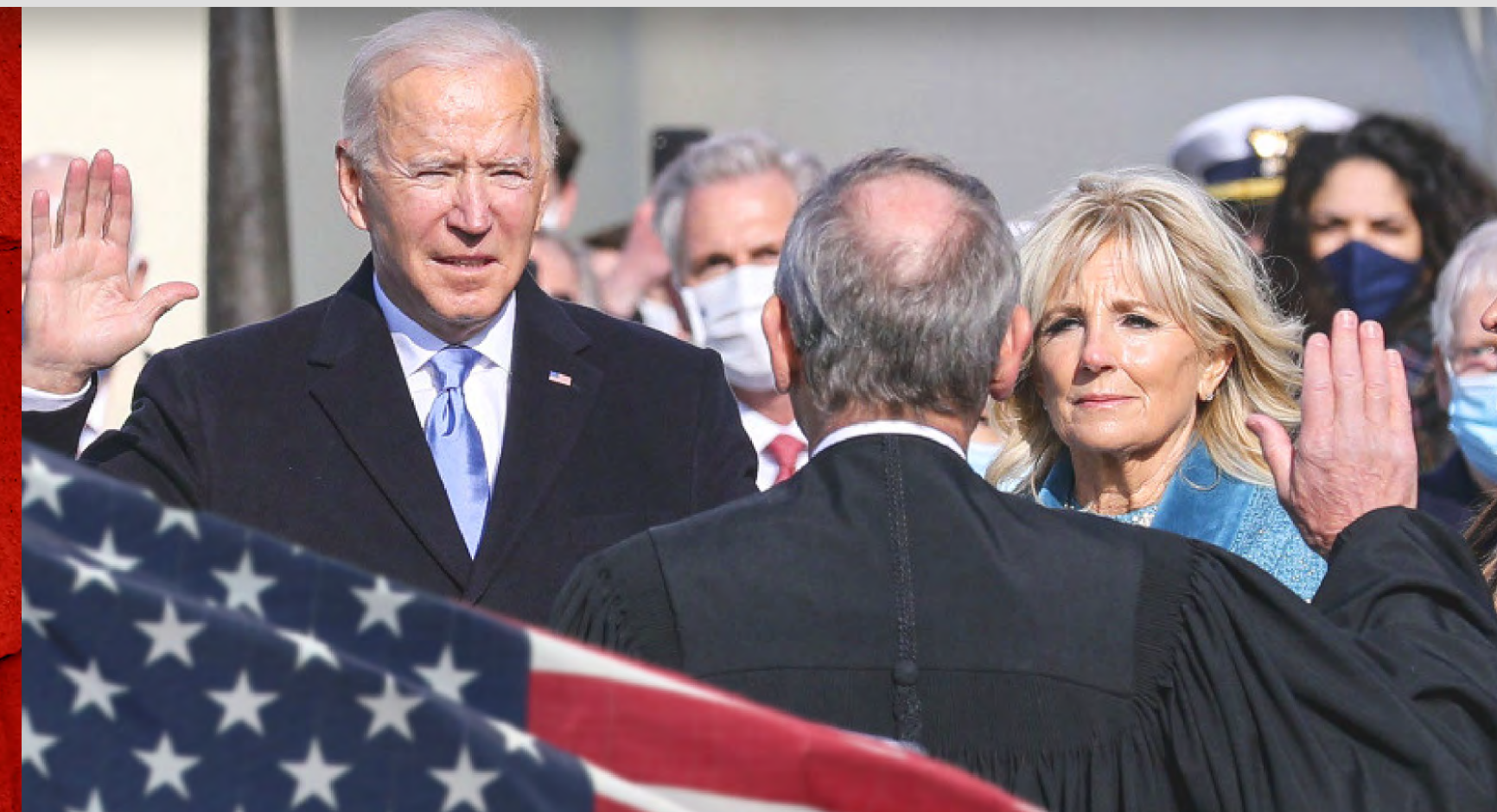
שינויים בתמונת המצב

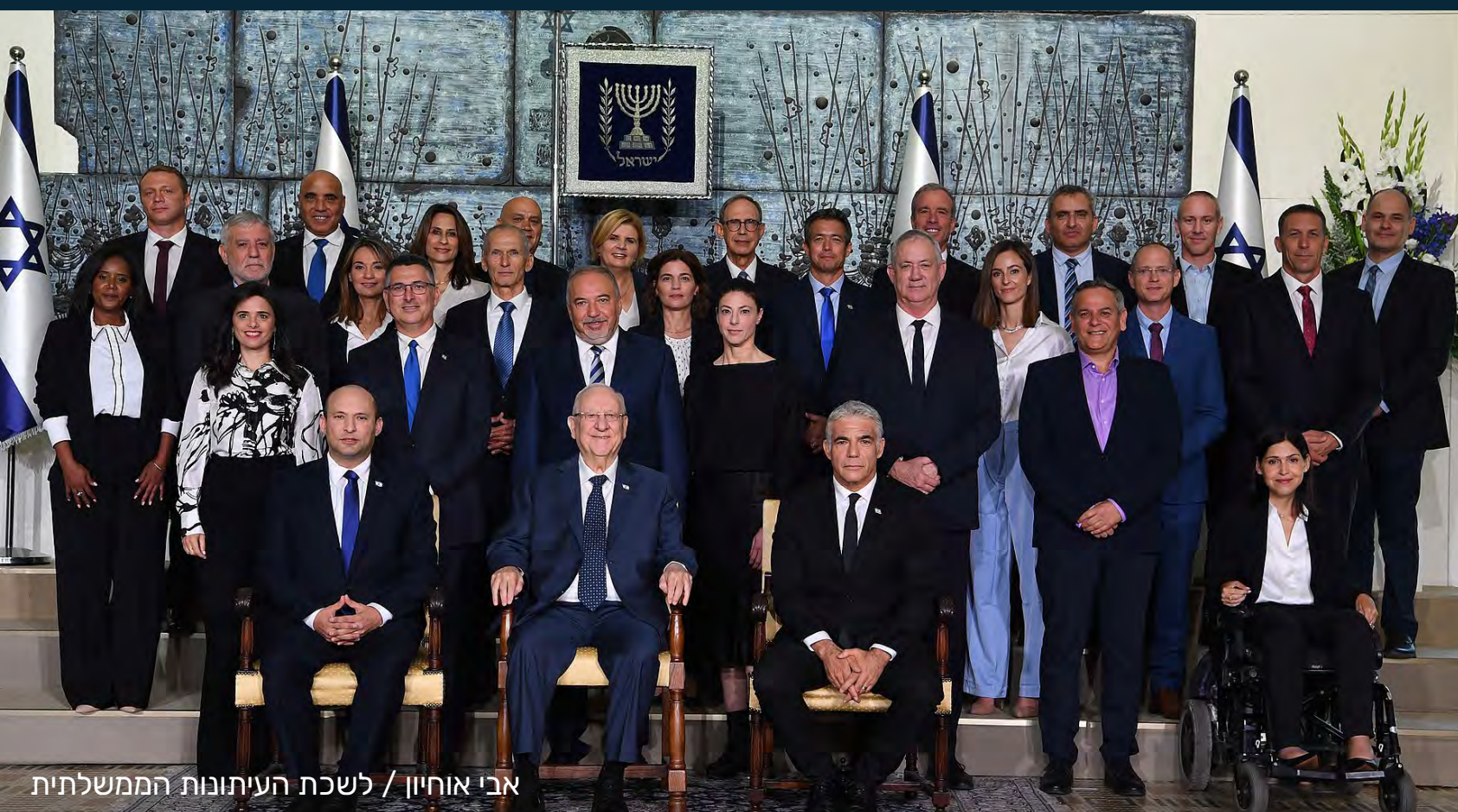
"שומר החומות"

ארה"ב-סין

ממשל ביידן

הממשלה ה-36

קריסת לבנון?

הגרעין האיראני

איראן אי וודאות מחייבת היערכות לכמה תרחישים

איראן צוברת ידע וניסיון שנדרשים לנשק גרעיני – מתקדמת בהעשרת אורניום לרמות גבוהות ובהפעלת צנטריפוגות מתקדמות והחלה בייצור אורניום מתכתי

במו"מ הגרעין, טרם ברור האם טהרן מעוניינת לחזור להסכם או שהיא מושכת זמן ב"משחק האשמות" – צורך להתמודד עם התרחישים האפשריים

בזירה האזורית, איראן ממשיכה לבסס את השפעתה המדינית, הצבאית והכלכלית בעיראק, סוריה, לבנון ותימן | "חשבון פתוח" מול ישראל

Iranian Presidency Office/WANA/Handout via REUTERS

איראן אי וודאות מחייבת היערכות לכמה תרחישים

להתכונן לתרחישים הבאים, בשיתוף פעולה הדוק עם ארצות הברית:

במקרה של חזרה להסכם, לחתור להשפעה ממשית על הסכם עוקב "ממושך וחזק יותר", תוך שימור חופש הפעולה הישראלי

במקביל, לוודא קיומה של אופציה צבאית ישראלית אמינה מול איראן ולהיערך לתרחישים של אי-השגת הסכם, הגעה ל"סף קרוב" ואף "פריצה לגרעין"

להמשיך להתמודד עם פעילותה האזורית של איראן במסגרת המערכה שבין המלחמות (מב"מ)

הזירה הצפונית נדרשת מדיניות עדכנית מול מגוון איומים

SANA

לבנון קורסת כלכלית וממשלית עקב מאבקי כוח | תנאים מחמירים לסיוע
בינלאומי ואזורי | חזבאללה – מרוסן, אך תיתכן דינמיקת הסלמה

סוריה מחולקת, נתונה במשבר עמוק ורחוקה משיקום | ברמה"ג –
נוכחות של חזבאללה ומיליציות שלוחי איראן | בדרום – מאבקי שליטה

נמשכת התבססות איראנית בסוריה | רוסיה – הגורם הדומיננטי
בסוריה, אך אינה מצליחה לקדם רפורמה פוליטית ושיקום | תחרות
השפעה רוסיה-איראן

REUTERS

הזירה הצפונית נדרשת מדיניות עדכנית מול מגוון איומים

לקדם מאמץ בינלאומי ואזורי למניעת הידרדרות לבנון לתרחישי קיצון של אנרכיה, מלחמת אזרחים או השתלטות חזבאללה

להיערך לתרחישי הסלמה, כולל עימות עם חזבאללה | ליזום מאמץ מדיני וביטחוני למניעת עימות | לקבוע את האופן והעיתוי של הטיפול בפרויקט דיוק הטילים

לצד המשך המב"מ, לעצב מדיניות פרו-אקטיבית לדחיקת איראן ושלוחיה מסוריה, באמצעות שיתופי פעולה בינלאומיים ואזוריים ותמיכה בבעלי ברית אפשריים בסוריה

המערכת הפלסטינית לחזק את הרשות ולהגיע להסדרה בעזה

ההתרחשויות בזירה הישראלית-פלסטינית בחודשים הראשונים של השנה שבו ומיקדו בה עניין אזורי ובינלאומי

מבצע "שומר החומות" הבליט את הזיקות בין העימות בעזה לנעשה בירושלים ובפנים ישראל, בעיקר בערים המעורבות

מתקרב "היום שאחרי אבו מאזן" ונמשך הכרסום בלגיטימיות הרש"פ | חמאס זוכה לתמיכה רחבה בקרב הפלסטינים | במקביל – הצעירים ככוח עולה

REUTERS/Mohamad Torokman

המערכת הפלסטינית לחזק את הרשות ולהגיע להסדרה בעזה

לחזק את הרשות להשגת יציבות בגדה וכדי לשמרה כפרטנר
להסדר עתידי, תוך דיאלוג מדיני רם דרג והעמקת התאום הביטחוני

להיערך לסוף עידן אבו מאזן, בפרט לאור התחזקות חמאס

לקדם הסדרה ארוכת טווח בעזה, בתיווך מצרי ובסיוע בינלאומי, שתכלול
שיקום ופיתוח כלכלי תוך כינון מנגנון אפקטיבי למניעת התעצמות

לשפר מוכנות למבצע צבאי ברצועה, שיכלול תמרון יבשתי לפגיעה
קשה בזרוע הצבאית של חמאס

המערכת האזורית הזדמנות לנורמליזציה 2.0

נמשך המאבק על דמותו של המזרח התיכון בין ארבעה מחנות
עוינים זה לזה – המחנה בהובלת איראן, המחנה בהובלת תורכיה,
הג'האדיסטים והמדינות המתונות

בתוך המדינות - חוסר יציבות:
העמקת בעיות היסוד הכלכליות, החברתיות והפוליטיות

מבצע "שומר החומות" – הסכמי הנורמליזציה שרדו את
ההסלמה | הכרה בינלאומית ואזורית בתפקידה של מצרים |
שת"כ צבאי ב"ציר ההתנגדות"

המערכת האזורית הזדמנות לנורמליזציה 2.0

להעמיק את הנורמליזציה ולהתאמץ להרחיבה, מבלי לדחוק את הסוגיה הפלסטינית

לטפח את הקשר עם "ציר המתונות" (כולל מצרים וירדן) ולקדם במסגרתו יוזמות כלכליות – אנרגיה ירוקה, מים ותשתיות

לשקם ולטפח את היחסים עם ירדן, תוך הכרה במעמדה המיוחד במקומות הקדושים וסיוע בפתרון משבר המים בממלכה

להפחית את החיכוך מול תורכיה, תוך גילוי פתיחות זהירה לאיתותים מאנקרה

המערכת הבינלאומית להתאים את המדיניות למגמות הגלובליות

תחרות המעצמות ממשיכה להיות המעצב המרכזי במערכת הבינלאומית

כניסת ביידן לתפקיד חוללה שינוי באג'נדה, בערכים ובסגנון – מאמץ לשיקום הסדר הליברלי ותיאום טראנס-אטלנטי

התאוששות הדרגתית של העולם מהקורונה מובילה להתמקדות באתגרי הפנים ומעמיקה את הפער בין מדינות חזקות וחלשות

התגברות תופעות אנטי-ישראליות ואנטישמיות משפיעה על ביטחון יהודים בתפוצות ועל מעמד ישראל

המערכת הבינלאומית להתאים את המדיניות למגמות הגלובליות

לבסס יחסים קרובים עם הנשיא, הממשל, המפלגה הדמוקרטית
ויהודי ארצות הברית, תוך שימור היחסים עם המפלגה הרפובליקנית

להתאים את המדיניות לעידן התחרות הבין-מעצמתית ולשינויים
בכלכלה הגלובלית

לחדש את הדיאלוג עם האיחוד האירופי ולהשתלב במהלכים
בינלאומיים רב-צדדיים

להיערך להתמודדות בחזית המשפטית

לחזק את הקשרים עם הקהילות היהודיות ולהגביר התמיכה בהן

צה"ל והסביבה האופרטיבית "שומר החומות" כצלצול השכמה

אויביה של ישראל אינם מעוניינים בהסלמה, אולם עימות רחב היקף
אפשרי – בעיקר עקב דינמיקה של הסלמה

בעימות – צה"ל יפעיל יכולותיו הקטלניות ויגרום נזק כבד מאוד
לאויבים; אבל, גם ישראל תתמודד עם ירי מסיבי לעורף, חדירת כוחות
לשטחה ומתקפות סייבר ותודעה

"הכרעה" ו"ניצחון" – "שומר החומות" המחיש את יתרונותיה
ומגבלותיה של "האש מנגד" ואת הפער בין הישגים מבצעיים
להישגים מדיניים ותודעתיים

REUTERS/Amir Cohen

צה"ל והסביבה האופרטיבית "שומר החומות" כצלצול השכמה

לגבש אסטרטגיית ביטחון לאומית עדכנית, כבסיס לתפיסת ההפעלה של צה"ל, לעדכון תוכניותיו האופרטיביות ולאישור תר"ש לבניין הכוח, כולל תקציב רב-שנתי

להיערך לאפשרות של מלחמה רב-זירתית כאיום ייחוס עיקרי ולסגור פערים במודעות ובתפיסת הציבור לגבי מאפייניה ותוצאותיה האפשריות

לוודא קיומה של יכולת תמרון זמינה היכולה להתמודד עם השינויים במלחמה, בצורת הפעולה של האויבים ובחברה הישראלית

המערכת הישראלית הדרך ליציאה מהמשבר הרב-ממדי

ההתאוששות הכלכלית המהירה מהקורונה יכולה לשמש מנוף לצמיחה,
אך אינה מאפיינת את כלל האוכלוסייה

מבצע "שומר החומות" חשף חולשות רלוונטיות גם לחזית הצפונית

ההתנגשויות בין יהודים לערבים (בעיקר בערים המעורבות) חשפו,
בקבוצות מסוימות, רבדי עומק של שנאה ופחד, לאומנות קיצונית,
וקשיים במימוש המשילות

המשבר הפוליטי טרם הסתיים והוא עלול לאיים על סיכויי ההתאוששות
הכלכלית והחברתית

המערכת הישראלית הדרך ליציאה מהמשבר הרב-ממדי

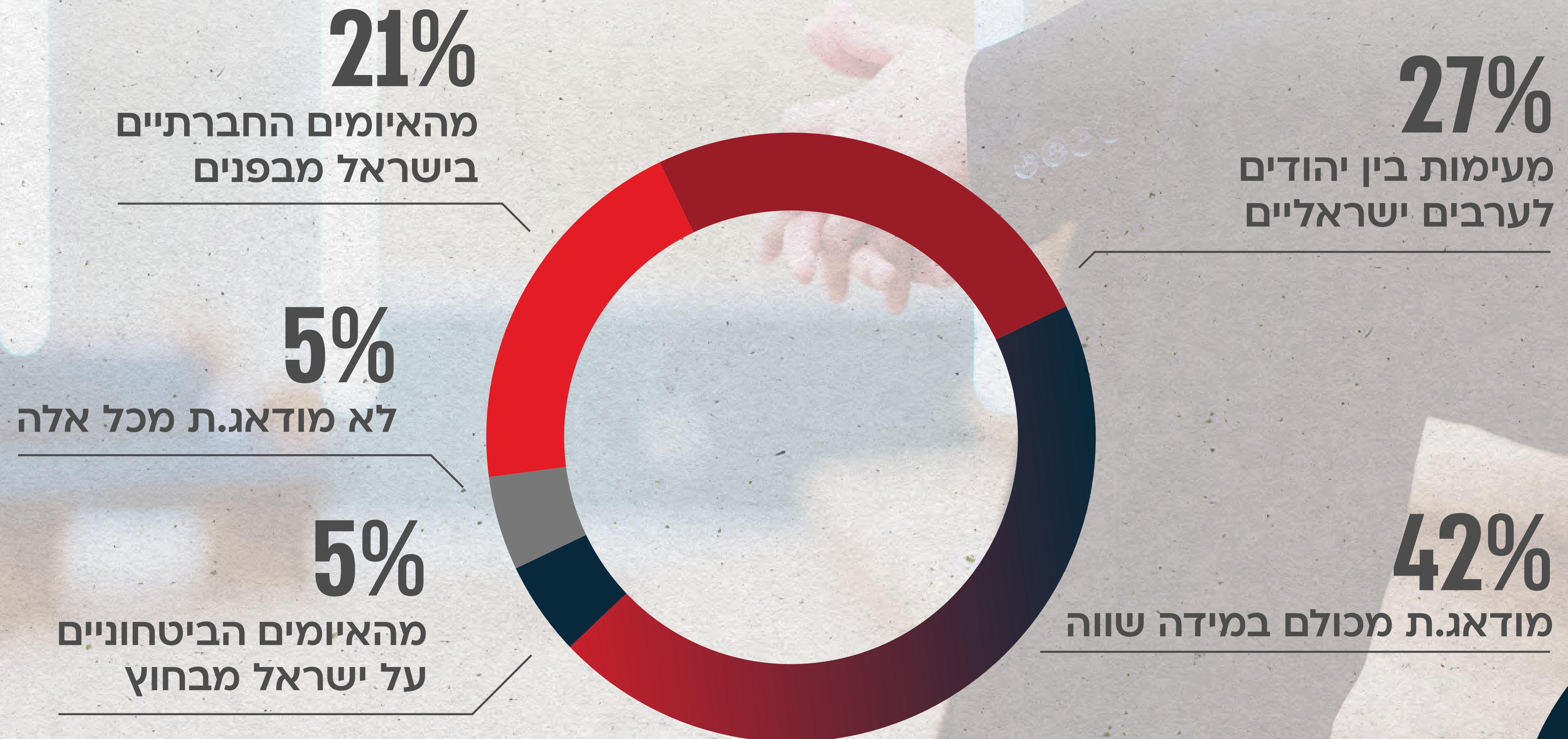
בתקציב המדינה, להתוות מדיניות לסוגיות מרכזיות (דיור, תשתיות, בריאות וחינוך) וחתירה להורדת יחס החוב-תוצר

לגבש מתווה ל"חיים לצד הקורונה", לאור הווריאנטים והחלשת ההגנה החיסונית

לפעול לשיפור יחסי יהודים וערבים – לגבש תכנית למאבק בפשיעה ובאלימות בחברה הערבית ולקדם תכניות חינוך, תעסוקה ובנייה

לשקם את האמון בתהליכים ובמוסדות הדמוקרטיים, בדגש על חיזוק מערכות המשפט ואכיפת החוק (משילות ב"מובלעות") | לקדם מנגנוני הידברות בחברה הישראלית

ממה אתה מודאגת יותר?

מדד הביטחון
הלאומי
יוני 2021

האם בעקבות אירועי השנה האחרונה צריך לתת עדיפות לנושאי כלכלה, חברה וחוק וסדר על פני תקציב הביטחון?

14%

לא יודעת.

27%

לא

59%

כן

מדד הביטחון
הלאומי
יוני 2021

INSS
המכון למחקרי ביטחון לאומי
THE INSTITUTE FOR NATIONAL SECURITY STUDIES
אוניברסיטת תל אביב

איזה מהמתחים הפנימיים הבאים מדאיג אותך ביותר?

איזה מהמשפטים הבאים קרוב יותר לעמדתך?

